

Dvojezične ploče za pomurska naselja

FOTO: BERNADETA-BLAŽEVIĆ

4. – 5. stranica

Svibanjski festival u Baćinu

6. stranica

V. Hrvatski državni tamburaški festival

9. stranica

Dan muzeja u Prisiki

11. stranica

Može li se zadržati trend porasta?

Pitanje je to koje se nameće uoči nadolazećeg popisa stanovništva u Mađarskoj u listopadu ove godine. Naime, 2011. u odnosu na 2001. godinu, prije svega zahvaljujući postavljenim pitanjima i izjašnjavanju, zabilježen je porast pripadnika narodnosti, pa tako i hrvatske, uz mogućnost dvojnog ili čak trojnog identiteta pri izjašnjavanju o nacionalnosti (narodnosti), materinskom jeziku i uporabi jezika u obitelji i krugu prijatelja. Više je zanimljivosti vezanih uz podatke po naseljima, koje nas potiču na promišljanje. Uz ostalo u našem smo tjedniku pisali o podacima popisa stanovništva iz 2011. godine i brojnosti Hrvata u Bačkoj. Tako je njihov broj u Baji 2011. u odnosu na podatke prethodnog popisa (263) skoro utrostručen (290%) i dostigao je broj od 764 osobe. Na drugom mjestu (s porastom od 150%) nalazi se Dušnok (540), koji je 2001. bio na prvom mjestu (359). S blagim porastom (od 114%) Santovo je na trećem mjestu (325), dok je 2001. bilo drugo (283). Značajan porast hrvatske narodnosti zabilježen je i u Bačinu (256), gdje je deset godina ranije bilo samo 87 Hrvata, koji se time popeo na četvrto mjesto. S minimalnim porastom broja Hrvata (216) u odnosu na 2001. godinu (201) Gara je pala na peto mjesto. Slijede naselja u kojima je broj pripadnika hrvatske narodnosti između 100-183. U Kačmaru živi 183 pripadnika hrvatske narodnosti, 47 više u odnosu na popis iz 2001. godine (136). Najveći porast s nevjerojatnih 657% u odnosu na popis iz 2011. (26) zabilježen je u Kalači (171). I u drugim naseljima zabilježen je značajan porast: Aljmaš 158 (deset godina ranije 70), Kecskemét 130 (34), Čikerija 106 (27), Bikić 100 (21), Čavolj 96 (36), Baškut 82 (20), Tompa 47 (9) i Sentivan 44 (12). Navedenim naseljima se priključilo još jedno, u kojem je popisano više od trideset pripadnika hrvatske narodnosti, a to je Kiskunhalas (35). Sigurno je da je Hrvata u Mađarskoj i Bačkoj bilo i ima više, ali mnogi se nisu izjasnili, ili ih popisivač nije upitao, možda čak ni posjetio. Ove godine to će biti drukčije, posebice stoga što će se izjašnjavanje u prva dva tjedna moći obaviti osobno, elektroničkim putem. To nam omogućuje da se sami izjasnimo, te da u tome pomognemo i onima kojima je za to potrebna pomoć. S.B.

Glasnikov tjedan

Dana 2. svibnja održana je osnivačka sjednica novog saziva Mađarskog parlamenta, utemeljeni su parlamentarni odbori pa tako i parlamentarni Narodnosni odbor čiji su članovi njemački zastupnik i jedanaest narodnosnih glasnogovornika. U radu Parlamenta sudjelovat će 199 zastupnika i 11 glasnogovornika narodnosti bez prava glasa.

Jedna je narodnosna lista, lista Njemačke države samouprave osvojila zastupnički mandat (mandat sa zakonom određenim povlaštenim brojem glasova). Voditelj te liste njemački zastupnik Imre Ritter 2. svibnja je na prijedlog predsjednika mađarskog Parlamenta izabran za predsjednika Narodnosnog odbora. Imre Ritter prvu je sjednicu Odbora u mandatu 2022.-2026.

sazvao za 9. svibnja u prijedodnevnom sa-tima, a Parlament je zasjedao istoga dana poslijepodne. Dok pišem ove retke održane su uz spomenutu još dvije sjednice.

Članovi Odbora iznijeli su stajališta o tri prijedloga izmjene zakona koji će se razmatrati i kao narodnosne točke dnevnog reda na plenarnoj sjednici. Narodnosni odbor je zadužio hrvatskog glasnogovornika da na plenarnoj sjednici iznese stav Odbora po pitanju prijedloga izmjene desetog amandmana Ustava, prijedloga izmjene Zakona o zaštiti od katastrofa i drugih

srodnih zakona te prijedlogu zakonskih izmjena u vezi s ukidanjem izvanrednog stanja. O njima su na plenarnoj sjednici govorili zastupnik Ritter i glasnogovornik Solga.

Na dnevnom redu sjednice Odbora našlo se više točaka, a među ostalima utemeljena su i tri pododborna, shodno praksi iz prošlog ciklusa. Tako je utemeljen Pododbor za reviziju kojim predsjedava slovački glasnogovornik Antal Paulik, Pododbor za lokalnu upravu, vanjske poslove i proračun kojim predsjedava bugarski glasnogovornik Szimeon Varga i Pododbor za javno obrazovanje, kulturu i vjerska pitanja kojim predsjedava slovenska glasnogovornica Erika Köles Kiss.

„Hrvatski glasnogovornik Jozo Solga delegiran je za sudjelovanje s pravom praćenja rada i davanja mišljenja u sljedeće stalne parlamentarne odbore: Odbor za gospodarstvo, Odbor za pravosuđe, Odbor za financije.“

Istoga dana na plenarnoj sjednici Mađarskog parlamenta temeljem prijedloga predsjednika mađarskog Parlamenta izabrana su tri dopredsjednika Narodnosnog odbora. S 158 glasova za i 0 glasova protiv izabrani su slovenska glasnogovornica Erika Köles Kiss, srpski glasnogovornik Lyubomir Alexov i bugarski glasnogovornik Szimeon Varga. Na sjednici Narodnosnog odbora održanoj 9. svib-

nja shodno poslovniku Parlamenta dogovoreno je koji će članovi u radu pojedinih parlamentarnih sudjelovati s pravom savjetovanja odbora, jer poslovnik Parlamenta daje tu mogućnost i glasnogovornicima.

Tako je hrvatski glasnogovornik Jozo Solga delegiran za sudjelovanje s pravom praćenja rada i davanja mišljenja u sljedeće stalne parlamentarne odbore: Odbor za gospodarstvo, Odbor za pravosuđe, Odbor za financije.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

HRVATSKI glasnik

Potpore za investicije i obnovu za 2022. godinu

Državno tajništvo za odnose s vjerskim zajednicama i narodnostima u listopadu prošle godine objavilo je poziv referentne oznake NBER-KP-1-2022 za dostavu projektnih ideja za narodnosne projekte ulaganja, obnove i održavanje tijekom 2022. godine, i to u krugu bugarske, grčke, hrvatske, poljske, njemačke, armenske, rumunjske, rusinske, srpske, slovačke, slovenske i ukrajinske narodnosti. Svrha dodjele posebnih bespovratnih sredstava koja su omogućena u okviru poziva su aktivnosti ulaganja, obnove i održavanja povezane s provedbom kulturnih, obrazovnih, znanstvenih i javnih ciljeva i očuvanja identiteta narodnosti u Mađarskoj. Projekti su se mogli prijaviti do 11. studenoga 2021., a ostvarit će se u razdoblju između 1. siječnja i 31. prosinca 2022. godine, pri čemu se moglo zatražiti najmanje 500 000, dok je najveći iznos bio 2 000 000 forinti. Hrvatske organizacije i ustanove prijavile su 21 projekt za koje je dodijeljeno ukupno 60 577 000 forinti potpore. Potporu su dobile sljedeće organizacije i ustanove:

Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“ u Martincima	2 000 000 ft
Hrvatski dječji vrtić i osnovna škola Mate Meršić Miloradić u Sambotelu	2 000 000 ft
Hrvatska samouprava Aranyosgadány	2 000 000 ft
Hrvatska samouprava Petribe	2 000 000 ft
Hrvatska samouprava Bikića	2 000 000 ft
Šokačka čitaonica u Mohaču	2 000 000 ft
Hrvatska samouprava Mlinaraca	2 000 000 ft
Hrvatski klub August Šenoa u Pečuhu	2 000 000 ft
Hrvatska samouprava Gornjeg Četara	2 000 000 ft
Kulturno umjetničko društvo „Baranja“	2 000 000 ft
Osnovna umjetnička škola u Pečuhu	2 000 000 ft
Hrvatska samouprava Salante	2 000 000 ft
Hrvatska samouprava Kačmara	1 999 000 ft
Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj u Prisiki	1 980 000 ft
Hrvatska samouprava Udvara	1 994 000 ft
Hrvatska samouprava Kerestura	1 942 000 ft
Hrvatska samouprava Petrovog Sela	1 900 000 ft
Hrvatska samouprava Lipótvárosa	1 592 000 ft
Hrvatska samouprava Hrvatskih Šica	1 590 000 ft
Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ u Serdahelu	1 000 000 ft
Hrvatska samouprava Kisega	990 000 ft

KOLJNOF

Društvo Hrvati srdačno vas poziva na Večer s Tomislavom i Sanjom, 3. junija, početo od 18 uri. Gosti su Sanja Knežević književnica i kroatistica ter Tomislav Marijan Bilosnić hrvatski književnik i slikar, ki su dobri poznavatelji ovoga kraja i veliki prijatelji Gradišćancev. U Restoranu Levanda odvijat će se književno druženje u prijateljskoj atmosferi. Organizatori svakoga rado čekaju.

Potpore za obnovu i podizanje križeva krajputaša

Državno tajništvo za odnose s vjerskim zajednicama i narodnostima pri Uredu predsjednika Vlade i ove godine potpomaže obnovu i podizanje novih križeva

krajputaša. Cilj natječaja referentne oznake NKER-KP-1-22 je financiranje projekata vjerske baštine koja ima posebnu ulogu u očuvanju nacionalnog identiteta. Osim hrvatskih samouprava projekte su prijavile i dvije župe za koje im je dodijeljeno ukupno 22 937 000 forinti. Potporu su dobile sljedeće samouprave i župe:

Hrvatska samouprava Katolja	2 483 000 ft
Hrvatska samouprava Kačmara	3 000 000 ft
Hrvatska samouprava Salante	2 200 000 ft
Hrvatska samouprava Kemlje	1 250 000 ft
Župa svetog Kvirina, Sambotel	2 222 000 ft
Hrvatska samouprava Kozara	2 200 000 ft
Hrvatska samouprava Šikloša	950 000 ft
Hrvatska samouprava Bečehela	2 980 000 ft
Franjevačka župa svete Elizabete, Sambotel	2 005 000 ft
Hrvatska samouprava Semelja	2 200 000 ft
Hrvatska samouprava Olasa	1 447 000 ft

HRVATSKO KAZALIŠTE PEČUH

Mjesečni program lipanj 2022.

7. lipnja – Maja Lučić: Neobičan prijatelj – lutkarska predstava
Mjesto/vrijeme: **11:00** – Santovo, Kulturni dom

13. lipnja – Goran Smoljanović: Majstori
Mjesto/vrijeme: **10:30** – Šeljin, bazeni (Theater Wagen)

18. lipnja – Predstava Umjetničke akademije Praga (DAMU) u organizaciji JESZ-a

Mjesto/vrijeme: **19:00** – Hrvatsko kazalište Pečuh

19. lipnja – Svečani program Ansambla Baranja
Mjesto/vrijeme: **19:00** – Hrvatsko kazalište Pečuh

22. lipnja – Jordi Galceran Ferrer: Metoda
Mjesto/vrijeme: **21:00** – Umag, Hrvatska (Festival „Zlatni lav“)

30. lipnja – Yasmina Reza: Bog masakra
Mjesto/vrijeme: **20:00** – Orašje (BiH)

BAJA

Savez Hrvata u Mađarskoj i Vančaška osnovna škola 4. lipnja 2022. godine priređuje već tradicionalno Markovo koje počinje u 14 sati misnim slavljem na hrvatskom jeziku koje će služiti santovački župnik Imre Polyák, biskupski povjerenik za narodnosti. U 15 sati slijedi polaganje vijenaca u spomen fančaškom pjesniku Stipanu Grgiću Krunoslavu. Istovremeno u dvorištu škole počinje gastronomsko natjecanje pod nazivom „Fancaški okusi“. Od 15.30 slijedi prigodni kulturni program na otvorenom u kojem sudjeluju: školska hrvatska folklorna skupina, školski tamburaški orkestar, Pjevački zbor fančaških umirovljenika, KUD „Čakavci“-Hrvatski Židan, bajski KUD „Bunjevačka zlatna grana“ i pečuški orkestar „Vizin“. Nakon kulturnog programa slijedi već tradicionalno otvaranje bačve vina. Markovo završava plesačnicom u školskoj sportskoj dvorani od 20 sati uz bajski orkestar „Čabar“.

Dvojezične ploče za pomurska naselja

Na dan rođenja pjesnika, vojskovođe i hrvatskog bana Nikole Zrinskog, 3. svibnja, u Keresturu su postavljene dvojezične ploče s nazivima ulica i javnih zgrada koje je darovala Međimurska županija pomurskim naseljima u znaku dobre suradnje i podrške u očuvanju nacionalnog identiteta. U prvom krugu izrađeno je osamdeset ploča koje će biti postavljene u Keresturu i Mlinarcima, a u sljedećoj fazi bit će postavljene u Serdahelu, Sumartonu i drugim naseljima. Prvu dvojezičnu ploču u Kalacibi (dio Kerestura) u sklopu svečanog programa otkrili su župan Međimurske županije Matija Posavec, izvanredni i opunomoćeni veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti dr. Mladen Andrić, počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos, parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés, načelnik Kerestura Róbert Polgár, predsjednica Hrvatske samouprave Kerestura Anica Kovač Kővágó i predstavnici raznih ustanova, županija i općina, a blagoslovili su je župnik Kerestura Csaba Vaslabán i župnik u Goričanu Josip Drvoderić.

Mnogobrojni uzvanici

Povijesni događaj postavljanja dvojezičnih ploča samim odabirom datuma (obljetnica rođenja Nikole Zrinskog Čakovečkog) protkan je duhom Zrinskih njegovanja nacionalnih vrijednosti, kulture, vjere, jezika i običaja te zbližavanja, povezivanja i suradnje europskih naroda. Dvojezične ploče će čuvati upravo to nasljeđe za buduće naraštaje, što je naglasio i načelnik Kerestura Róbert Polgár, koji je u svom pozdravnom govoru rekao: „Postavljanje ploča ima dvojako značenje. Ne samo što iskazujemo poštovanje prema našim precima, već šaljemo i poruku da ovdje žive i Mađari i Hrvati, da se govore dva jezika i njeguju dvije kul-

ture te će to tako ostati i u budućnosti.“ Međimurska županija već dugi niz godina brine o pomurskim Hrvatima, utemeljila je i Mješoviti odbor Međimurske županije za suradnju s pomurskim Hrvatima. Odbor surađuje s općinama s obje strane Mure, više puta osigurao je lektora za učenje hrvatskog jezika i učitelja tamburice, te podržao dječje kampove, razne festivale i druge aktivnosti u cilju očuvanja hrvatskog jezika i kulture na lijevoj obali Mure. „S Hrvatima koji žive u pograničnom prostoru uz rijeku Muru u Mađarskoj dijelimo zajedničke vrijednosti identiteta, kulture i jezika, a očuvanje identiteta i jezika je zajednički zadatak.

Uručenje „hižnog blagoslova“ međimurskom županu Matiji Posavcu

Zahvala počasnog konzula dr Atila Kosa

Kod spomenika Novom Zrinu

Postavljanjem dvojezičnih ploča dajemo podršku. Kroz niz prekograničnih projekata, kulturne i obrazovne aktivnosti, nastaviti ćemo suradnju, posebno u pogledu očuvanja hrvatskog jezika”, rekao je župan Matija Posavec te dodao kako će Međimurska županija i dalje pomagati hrvatskoj pomurskoj zajednici. Počasni konzul dr. Atila Kos koji je posredovao u ostvarenju projekta postavljanja dvojezičnih ploča zahvalio se međimurskom županu na pomoći u pogledu očuvanja hrvatskog jezika, te izrazio nadu da će se ostvariti i željeni most, projekt koji će dodatno ojačati suradnju i razvoj područja s obje strane Mure. Konzul je zatražio pomoć i u podučavanju hrvatskog jezika u pomurskim školama, a želja mu je da pomurska regija predstavlja svoje hrvatsko kulturno bogatstvo u glazbeno-zabavnoj emisiji „Lijepom našom”. Veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti dr. Mladen Andrić naglasio je da postavljanje dvojezičnih ploča predstavlja podsjetnik na prošlost, ali su one i zalag za sadašnjost i bolju budućnost. Dodao je kako je suradnja između Mađarske i Hrvatske prisutna na svim razinama od lokalne, preko županijske i regionalne do državne razine. Obje zemlje imaju zajednički stav u vezi s rusko-ukrajinskim sukobom i teže uspostavljanju mira na kontinentu. Parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés ukazao je na važnost očuvanja korijena na kojima se može graditi dalje, jer „bez korijena i biljka uvene”. Počasni građanin Kerestura dr. Karlo Gadanji okupljenima se obratio na kajkavskom, prisjetivši se djetinjstva kada su mladi još razgovarali na hrvatskom jeziku, a i vremena kada su ulice Kerestura i Kalacibe dobile imena, a on-

Donirane ploče

Blagoslov župnika Josipa Drvoderića na hrvatskom jeziku

dašnji političari htjeli nametnuti razne neželjene nazive. I tada su keresturski žitelji bili složni i borili se za imena koja su im važna, poput imena Nikole Zrinskog. Nastavnici Osnovne škole „Nikola Zrinski” i zastupnice Hrvatske samouprave Međimurskoj županiji zahvalili su se na novčanoj donaciji na vrlo kreativan način, „Keresturskim blagoslovom” koji glasi: „Otpri Božek vusta naša, da se čuje fala naša, otpri Božek srca Keresturčana i Kalacipčana, da zahvalimo dobročinstvo Međimurja. Od danas se saka vulica štima, kaj horvacko ime ima. Ori se sakomo kaj je naše selo horvacko, si skupa na glas kričimo – hvala ti Međimurska županijo!”. Ploče su blagoslovili mjesni župnik Csaba Vaslabán i župnik Goričana Josip Drvoderić, a zatim je otkrivena prva ploča Ulice Nikole Zrinskog. U prigodnom programu sudjelovali su učenici Osnovne škole „Nikola Zrinski” i članovi Udruge Zrinskih kadeta. Kako je upravo na taj dan rođen Nikola Zrinski Čakovečki, mnogobrojni uzvanici su posjetili obližnji Nacionalni spomen-park Novi Zrin gdje su položili vijence na spomenik i tako odali počast velikanu i borcima utvrde Novi Zrin koji su se hrabro borili protiv neprijatelja, za slobodu Hrvata i Mađara.

Beta

Županijski hrvatski svibanjski festival u Baćinu

U suorganizaciji mjesne Osnovne škole i Hrvatske samouprave, a potporom Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije 13. svibnja 2022. u Baćinu je priređen Županijski svibanjski festival. Na susretu su sudjelovali učenici šest osnovnih škola s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika iz Aljmaša, Baje, Baćina, Dušnoka, Gare i Kaćmara te jedine dvojezične škole iz

Susret su otvtrili učiteljica Marija Prodan i ravnatelj baćinske škole László Tamaskó

Natjecanje je organizirano po postojama, na ulicama naselja

Santova. Obilazeći osam postaja postavljenih u raznim dijelovima naselja osamdesetak učenika natjecalo se po grupama u poznavanju hrvatskoga jezika, znanju, te raznim vještinama i sportu. Druženje je nastavljeno zajedničkim ručkom, a završeno plesačicom.

Stipan Balatinac

Učenici Hrvatske škole Miroslava Krležę gostovali u Baji

Program o Bunjevcima

S jednosatnim kulturnim programom pod naslovom „Bunjevci“, koji su priremili za ovogodišnje školske Dane hrvatskoga jezika, učenici pečuške Hrvatske škole Miroslava Krležę u utorak 16. svibnja predstavili su se u Kulturnom centru baćkih Hrvata u Baji. U bajskom Kulturnom centru okupilo se stotinjak baćkih Hrvata iz Baje i okolnih naselja, među njima i grupe učenika fancaške i santovačke hrvatske škole. Najprije je prikazana kratka prezentacija o bunjevačkim Hrvatima, povijesti, kuturnom i kazališnom životu, te istaknutim osobama baćkih Hrvata. Uz bunjevačke plesove, pjesme, običaje i stihove učenici pečuške škole prikazali su i pučki igrokaz Antuna Karagića pod naslovom „Kasina“, čime su oduševili nazočne. Program je završen spletom bunjevačkih plesova, pjesama i melodija. Bilo je to lijepo,

Ravnatelj Kulturnog centra Mladen Filaković zahvalio se na lijepom programu

Učenici Hrvatske škole M. Krležę u Kulturnom centru u Baji prikazali su jednosatni program

Dio okupljenih iz Baje i okolnih naselja prati program

ugodno i zabavno popodne, ujedno i najbolji poziv učenicima baćkih škola da se upišu u pečušku Hrvatsku gimnaziju. Kako su uz ostalo naglasili ravnateljica HŠ Miroslava Krležę Janja Živković Mandić i ravnatelj Kulturnog centra baćkih Hrvata Mladen Filaković, prvim gostovanjem pečuške škole u Baji započela je i buduća suradnja dviju ustanova.

Stipan Balatinac

Misno slavlje u salantsko-nijemetskoj crkvi sv. Ladislava

Zlatna misa velečasnog Marka Bubala

U salantsko – nijemetskoj crkvi sv. Ladislava 1. svibnja održano je svečano misno slavlje u povodi 50 godina misništva velečasnog Marka Bubala. Zlatna misa okupila je brojne stanovnike Salante koji su dobro upoznali velečasnog Bubala za vrijeme dugih godina njegova prognanstva u Mađarskoj za vrijeme Domovinskog rata, sve do oslobođenja okupiranih teritorija hrvatske Baranje i povratka u njegovu matičnu župu Presvetog Trojstva u Tordincima. Došao je sa svojim prognanim župljanima krajem 1991. i vratio se 1997. godine. Velečasni Marko Bubalo četrdeset je godina bio župnik Župe Presvetog Trojstva u Tordincima, sve do kolovoza 2012. otkada je u zasluženoj mirovini. Posebno aktivan bio je tijekom sedam ratnih godina pomažući prognanim Hrvatima, prije svega svoje župe, u Hrvatskoj i Mađarskoj. Tražio im je stanove, najčešće u kućama gostoljubivih mađarskih Hrvata, spajao obitelji, plaćao telefonske razgovore u domovinu, rješavao pravne probleme, dovozio i odvozio ljude, angažirao prevoditelje, obilazio hrvatske ranjenike u vojnoj bolnici u Pečuhu i psihijatrijske pacijente evakuirane iz Bosne. Dakako, držao je mise i ispovijedao.

U salantsko-nijemetskoj župi, kojoj je na čelu bio velečasni dekan župnik i vjeroučitelj Stjepan Zagorac, oformio je centar Caritasa i otamo se pomagalo gdje je bilo potrebno. Bio je svugdje, i među mladima i starima, bolesnima i ranjenima, u bolnici i u školi, na misi, a aktivno se uključio i pomagao razvoj vjerskog života Hrvata u Baranji i Mađarskoj. U Pečuhu je pokrenuo hrvatsku polnočku, svetu misu za maturante, održavao vjerske tribine u Hrvatskom klubu Augusta Šenoae s vrsnim teolozima. Po hrvatskim kućama je smještao one kojima je bio potreban stan i hrana, pomoć. Ostali su neki kod svojih nesebičnih domaćina i pet do šest godina. Sve do povratka svojim kućama, ako su ga dočekali. Uvijek je bilo ljudi koji su mu širom otvarali vrata.

I svoja srca. Salančani su mu se zahvalili i organiziranjem svečane svete mise koju su služili on i župnik Ladislav Ronta, a pjevali Mjesni crkveni zbor uz svirku Orkestra Vizin, dok su crkvu u narodnim nošnjama napučili mali i veliki članovi salantskog KUD-a Marica. Nakon svete mise održano je prisjećanje kod groba preminulog župnika Stjepana Zagorca (1930.- 2013.), i položeni su i vijenci sjećanja te održan susret i druženje vjernika.

Kako donosi portal djos.hr, umirovljeni svećenik Đakovačko-osječke nadbiskupije Marko Bubalo proslavio je 50. obljetnicu svoje mlade mise u nedjelju 1. svibnja, na blagdan sv. Josipa radnika, iznijevši nekoliko razloga zašto je među ostalim zlatnu misu želio proslaviti u Salanti. To je u spomen na vlč. Stjepana Zagorca, koji je preko 50 godina bio župnikom ove župe i bio privržen hrvatskom narodu, velikodušan i pun ljubavi u brizi za njegovu duhovnost. Đakovačko-osječka nadbiskupija i metropolija dodijelila mu je da bude začasni kanonik nadbiskupije i

na taj način mu se barem malo odužila za njegovu ljubav i pastirsku skrb u vrijeme Domovinskoga rata. Imao je prognanike u svojoj kući. Jedan od tih bio je i sam Marko Bubalo. Vlč. Zagorac predstavljao je „ulazna vrata“ u Mađarsku za mnoge svećenike i biskupe, a poglavito je to bilo u vrijeme Domovinskoga obrambenoga rata 1991.-1995. godine za Hrvate, rekao je Marko Bubalo. Drugi je razlog dodjela Zlatne povelje zahvalnosti vlč. Marko Majstorović Marku i Ani Zagorac i vlč. Stjepanu Zagorcu. Pojasnio je i treći razlog: „S obzirom na to da sam ovdje u župnom stanu neko vrijeme stanovao, i u ovoj crkvi mise služio, želim zahvaliti dragom Bogu, svetom Josipu i Gospi za 50 godina svećeništva, i s vama, ovdje, slaviti svoju zlatnu misu“.

U selu Kašadu, uz samu granicu s Hrvatskom, bilo je tada više prognanika nego stanovnika. „Ja sam tada, prvi puta u životu, došao u Mađarsku tražiti svoje župljane koji su došli ovamo. To su moji prvi koraci u ovoj zemlji. Bili su teški, ali i blagoslovljeni. Ja tada nisam znao ni riječi mađarskoga jezika. Zahvaljujem i stanovnicima Kašada, i vlč. Ladislavu Ronti, koji je tada bio župnik u Bremenu, i mnogo je pomogao hrvatskim izbjeglicama“, rekao je vlč. Bubalo.

Godine 2019. Marko Bubalo odlikovan je Redom hrvatskog pletera za izniman doprinos u promicanju moralnih i društvenih vrednota dugogodišnjim pastoralnim i socijalnim radom te pružanju nesebične pomoći prognanicima i potrebitima. Od kolovoza 2012. godine je svećenik u miru Đakovačko-osječke nadbiskupije. Živi u Vinkovcima u župi svetog Ćirila i Metoda.

Dodjeljujući mu visoko priznanje predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović je rekla: „Vaši su uspjesi prije svega izraz domoljublja jer ste svojim radom pridonijeli jačanju ugleda Hrvatske te poticanju izvrsnosti i širenju pozitivnih vrijednosti našeg društva“, a on je, kao i uvijek skroman, tada izjavio: „Naravno da mi je drago, prije svega zbog moje Crkve kojoj pripadam i ljudi koji su prošli patnju i muku tijekom Domovinskog rata. Mene je Bog stavio u situaciju da pomognem, kao što se poslužio i mnogim drugima“.

Marko Bubalo je napisao i nekoliko knjiga, „Nemam mamu ali imam tebe“, „Molitvenik moje majke“, „Velečasni Marko Majstorović 1928. – 2004.“ i „Prilozi istraživanju života i djelovanja“, a dok je bio u Mađarskoj, pa i poslije, često je slao svoje misli napisane za Hrvatski glasnik i Hrvatski kalendar. Nakon povratka u tordinačku župu prihvatio se obnove razrušene župne crkve u čemu je donacijom pomogla i hrvatska zajednica u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

Foto: <https://djos.hr/>

Sjednica Društva sv. Kvirina u Sambotelu

U pripravi knjiga, spomen-ploča i zastava

Predlani se je narodila ideja da se utemelji Društvo sv. Kvirina, prvenstveno od fanatičnih hodočasnika prvoga biskupa Panonije, ki čez jednu noć i pol dana, od Šoprona do Sambotela „hodom častu“ negdašnjega natpastira sisačkoga, ki je onda ubijen s mlinskim kamenom oko vrata u Savariji/Sambotelu. Lani je Društvo zabilježeno na sudu, a 3. majaša, utorak uvečer je u sambotelском Hrvatskom obrazovnom centru došlo do druge sjednice.

Na području Gradišća najvjerojatnije je ovo najmanje društvo, koje broji sve ukupno 11 člana. Toga dana nazočni su bili devetimi, a koljnofska predsjednica Društva, Marijana Pajrić je najprvo dala izvješće o dosadašnjem djelovanju, potom se je raspravljalo o ovoljetni projekti i plani. Spomenuto je i to da ovo ljeto će se odvijati deseto jubilarno shodišće, koje je malo ekstremnije od ostalih shodišćev. Ljetos, 12. junija u nedilju otpodne u 15 uri je svečevanje u čast sv. Kvirina u Sambotelu, na to dođu hodočasnici od Šoprona tako da dan prije u 22 uri se giblju da zajdu drugi dan na sambotelско slavlje. Kako je rekao dr. Franjo Pajrić, na naticanju iz Hrvatske su dobili pinez za izdavanje knjige o sv. Kvirinu, ka će vrijeda biti gotova. Sastavljena je od dosadašnjih Kvirinovih shodišćev, a zvana toga drži obilne informacije ter zanimljivosti o ovom svecu, kot i o njegovi spomen-mjesti ne samo u Ugarskoj, nego i u našoj matičnoj zemlji. Bogato ilustrirano

Ivan Blažević vrijeda će dobiti spomen-ploču s hrvatskim natpisom

Dio kotrigov Društva

Predsjednica Marijana Pajrić i dr. Eržika Huszár

u Zagrebu, kako i doputovati do Siska. Uz Kvirinov križ vrijeda će hodočasnici sa sobom nositi i službenu zastavu sv. Kvirina. Skupaspravljeni su toga dana pogledali i izložbu Po staza naših starih, koja je prošli misec predstavila prik brojnih kipicov u auli sambotelске Hrvatske škole i čuvarnice ov kolosalni gradišćanski projekt. Pokidob ta dan je slavio jedan član god, otpjevana je na kraju sjednice prekrasna stara koljnofska jačka za te prilike: „Bog ti daj va svem životu, blagoslov, mir i sriću...“

Tiho

izdanje će se prezentirati na različiti mjesti u pratnji izložbe. Na danu 75. jubileja smrti koljnofskoga farnika i gradišćanskoga književnika, Ivana Blaževića, 29. marcijuša 2021. ljeta je održano prvo spomen-svečevanje, a već su se onda člani Društva sv. Kvirina dogovorili da će se pokojnomu dati napraviti spomen-ploča s hrvatskim natpisom, ki počiva pod sambotelском crikvom sv. Kvirina i umro je mučeničkom smrću, 29. marcijuša 1946. ljeta. Ovput je i to fiksirano da djelo se mora napraviti do Sesvete. Nadalje, Društvo nakanjuje u okviru izleta poiskati i Faru sv. Kvirina

Trenutak za pjesmu

Van iz prostora

**Sjever i jug,
istok i zapad,
jeste li vi četire strane svita?
Je sve ča postoji,
u ov zatvor postavno?
Ja hoću probiti te zidi,
ja hoću zajahati na sunčane trake
i van letiti, letiti
iz granic prostora.
Ne dam se, ne dam se
zatvorit u grob.**

Augustin Blazović

V. Hrvatski državni tamburaški festival u Baji

U suorganizaciji Hrvatske državne samouprave, Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj i Kulturnog centra bačkih Hrvata 7. svibnja u Turističkom centru u Baji na Petőfijevom otoku priređen je V. Hrvatski državni tamburaški festival. Nazočnim sudionicima, uzvanicima i posjetiteljima obratili su se veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić i predsjednik HDS-a Ivan Gugan koji je u ime glavnog organizatora otvorio ovogodišnji tamburaški festival.

Predsjednik HDS-a Ivan Gugan i veleposlanik RH Mladen Andrić

TS „Bačka“ iz Gare

Orkestar „Planina“ iz Mohača

„Kajkavci“ iz Umoka

Mladi tamburaši iz Kaniže

Jozo Solga, predsjednik SHM-a Joso Ostrogonać, predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Joso Šibalin, predsjednici i zastupnici hrvatskih samouprava.

Festival je otvorio Orkestar „Bačka“ iz Gare, a uslijedili su Orkestar „Planina“ iz Mohača, „Biseri Drave“ iz Starina, Mladi tamburaši iz Kaniže i TS „Kajkavci“ iz Umoka. Sudionici su oduševili melodijama i pjesmama svoga kraja te izvedbama vrsnih tamburaša. Susret u Baji završio je hrvatskim balom i plesničom, a za dobro raspoloženje pobrinuo se garski orkestar „Bačka“.

S.B.

Tamburaški festival jedna je o tradicionalni državnih kulturnih priredaba koja se svake godine priređuje u Baji, a uz njegovanje tamburaške glazbe i predstavljanje mladih tamburaških sastava raznih regija priređuje se s ciljem boljeg upoznavanja, druženja i zabave.

U velikoj dvorani Turističkog centra i ove godine okupilo se više od tristo posjetitelja iz Baje, okolnih bačkih naselja, ali i drugih krajeva Mađarske koji su mogli uživati u dvosatnom koncertu vrsnih hrvatskih tamburaških sastava iz raznih regija Mađarske. Svečanosti su nazočili brojni uzvanici, među njima veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić, generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat sa suradnicima, voditeljica odjela Hrvatske matice iseljenika Lada Kajeta Šimić i Snježana Jurišić, predsjednik HDS-a Ivan Gugan, zamjenica predsjednika Angela Šokac Marković, parlamentarni glasnogovornik

„Biseri Drave“ iz Starina

Obljetnica rođenja umjetnika tekstila Istvána Bána

Hrvatska samouprava Staroga Budima-Békásmegyera obilježila je 100. rođendan umjetnika tekstila šokačkog podrijetla Istvána Bána (Mohač, 31. 03. 1922. – Budimpešta, 27. 01. 1984.). Događaj je započeo postavljanjem spomen-ploče na njegovoj nekadašnjoj kući (1034 Budapest, Bécsi út 95). Njegovo je djelo dio duhovne baštine hrvatske zajednice Starog Budima. Nazočne je pozdravio gradonačelnik Starog Budima-Békásmegyera dr. László Kiss i predsjednik Hrvatske samouprave Starog Budima-Békásmegyera dr. István Attila Szoboszlai.

Predsjednik Hrvatske samouprave Starog Budima-Békásmegyera dr. István Attila Szoboszlai pozdravlja nazočne

„Za nas je vrlo važna suradnja s Hrvatskom samoupravom III. okruga. Danas, kada sudjelujemo u obilježavanju 100. obljetnice rođenja Istvána Bána trebamo se prisjetiti naše suradnje. István Bán vrlo je važan umjetnik našega okruga i međunarodne umjetničke scene. On je kao Hrvat osim okruga važan i za Hrvate u Mađarskoj. Zahvalan sam Hrvatskoj samoupravi III. okruga što je organizirala obilježavanje 100. obljetnice rođenja Istvána Bána. Mislim da će i ovaj dan osnažiti inače izvrsnu hrvatsko-mađarsku suradnju u III. okrugu“, izjavio nam je gradonačelnik dr. László Kiss. O umjetniku je govorila povjesničarka umjetnosti Muzeja Staroga Budima Diána Orosz.

Umjetnikov otac bio je poznata osobnost mohačkog intelektualnog života i urednik mjesnih novina. Nakon završetka studija na Visokoj školi primijenjenih umjetnosti István Bán (Žužić) učio je u mađarskim i stranim tkalačkim i tapetarskim radionicama, pa tako i u Tvornici goblena u Parizu.

Njegovi rani radovi izrađeni su tehnikom francuskih tapiserija, karakterizirani figuralnim i tradicionalnim motivima, dok mu u kasnijim radovima dominira apstraktni stil. Dizajnirao je velike klasične tapiserije. Koristio je vunena, svilena i metalna vlakna,

Dio okupljenih

stvarajući u srednjovjekovnom, ali i modernom stilu. Od 1960-ih godina izrađivao je i tapiserije manjih dimenzija. Uz francusku tehniku tkanja tapiserija razvio je vlastiti, moderniji mješoviti stil tkanja. Članica Hrvatske samouprave Staroga Budima-Békásmegyera Marijana Jakošević rekla nam je:

„Naš cilj i zadatak je njegovanje hrvatske kulture, stoga smo si kao važan zadatak postavili pronalaženje Hrvata koji su živjeli i djelovali u Starom Budimu. Pokrenuli smo hrvatske razglednice da upoznamo ljude sa značajnim Hrvatima koji su živjeli ovdje. Prvi od njih je István Bán, koji je po ocu bio šokačkoga podrijetla. Njemu smo povodom 100. rođendana postavili spomen-ploču.“

Spomen-ploču i vijenac postavili su dopredsjednica Hrvatske samouprave Starog Budima-Békásmegyera Klara Ninčević i umjetnikova kći dr. Chrysta Bán, koja se zahvalila samoupravi.

Spomen-ploča na nekadašnjoj kući Istvána Bána

„Zahvalna sam u ime cijele obitelji što je Hrvatska samouprava organizirala ovaj događaj u čast mog oca. Mi smo vrlo ponosni na naše hrvatsko podrijetlo. Sretna sam što će ova spomen-ploča čuvati upomenu na mog oca i njegov rad u Budimpešti.“

Svojim radovima umjetnik István Bán sudjelovao na značajnim domaćim i međunarodnim izložbama. Samostalnu izložbu otvorio je 1970. godine u Galeriji Csók u Budimpešti, a 1985. godine sa svojim radovima sudjelovao je na velikoj kolekcionarskoj izložbi Dvorane umjetnosti. Prema modi tog razdoblja njegova su djela postavljena na zidove javnih zgrada, hotela i restorana (npr. Tehnološko sveučilište u Budimpešti, Hotel Gellért, Hotel Intercontinental). Uz to mnoga su mu djela prenesena u inozemstvo, u sve dijelove svijeta i nalaze se u privatnom vlasništvu.

Jedna od poznatijih tapiserija pod naslovom „Pohod buša“ govori o bušarskoj tradiciji u Mohaču od 18. stoljeća. Djelo je 1958. godine dobilo nagradu „Diplôme d'Honneur“ na Svjetskoj izložbi u Bruxellesu, čime je István Bán postao priznatim umjetnikom i krenuo prema međunarodnoj slavi. Monumentalno djelo površine 16 četvornih metara čuva se u svečanoj dvorani mohačke Gradske vijećnice.

Za glazbeni ugođaj pobrinuo se orkestar folklorne skupine KUD „Mohač“.

Neda Maretić

Dan muzeja u Prisiki

Faust Vrančić u Zbirki i prezentacija Šokčevićeve knjige

Na 405. jubileju smrti Šibenčana, Fausta Vrančića, hrvatskoga polihistora, jezikoslovca, izumitelja, diplomata, inženjera, duhovnika i biskupa, prisička Zbirka sakralne umjetnosti Hrvatov u Ugarskoj, 14. majaša, u subotu, otprla je svoja vrata pred njegovom izložbom i omogućila da posjetitelji upoznaju njegov duhovni i znanstveni jerb. U dodatku je dr. Marijana Borić, viša znanstvena suradnica HAZU-a održala zanimljivo predavanje o Vrančićevoj biografiji i o njegovim tehnološkim postignućima. Na dvoru dica su pravila svoj padobran, dokle u nastavku priredbe, etnolog dr. Šandor Horvat je razgovarao s povjesničarom, dr. Dinkom Šokčevićem, autorom nove dvojezične knjige, naslova: „A magyarországi horvátok rövid története/Kratka povijest Hrvata iz Mađarske“.

Domaćini i gosti pred zgradom Zbirke

Na sredini dvorane uz figuru padobranca i pod orijaškim platnom početnoga dugovanja po Vrančićevoj viziji, dr. Andrija Handler, direktor Zbirke pozdravlja sve nazočne za uvodnom pjesmom undanske Ženske vokalne skupine Biseri. Jačkarice sa zborovodjom Sabinom Balogh s dalmatinskim i gradišćanskim melodijama polipšaju subotnje otpodne. Prošlo ljeto su dr. Andrija Handler i dr. Šandor Horvat na jednoj zagrebačkoj konferenciji upoznali dr. Marijanu Borić i veljek se je znalo, Faust Vrančić sa svojim žitkom i djelovanjem ima što iskati i u prisičkom muzeju. O jednom od najznačajnijih Hrvatov svih vrimen, detaljno govori hrvatska predavačica, ka zove Fausta Vrančića i hrvatskim Leonardom da Vincijem. Rodjen je 1. januara 1551. ljeta, u Šibeniku i skoro je cijeli žitak putovao i djelao u stranjskom, svenek želeći povratak na svoju rodnu zemlju. On je sastavio rječnik pet najuglednijih jezika Europe, latinski, talijanski, nimški, dalmatinski i ugarski, koji je onda postao prvi hrvatski, a i prvi ugarski rječnik u povijesti (1595.). Hrvatski humanist svitskoga glasa ima bogatu i široku aktivnost i u svojem djelu *Machinae novae/ Novi stroji*, opisao je sve skupa 56 projektova, med njimi plane mlinova i mostova, a on je jur onda sanjao o prvom lančenom/metalnom mostu, dokle su gradjeni isključivo kameni i drveni mosti. Znanstvenik se je obrnuo u Egeru, studirao u Padovi (pravo i filozofiju), u Vesprimu postane vojni zapovjednik grada i upravitelj tamošnjih biskupskih imanja, a kasnije putuje od Praga po talijanski gradi, a dužlje vrime ostane i u Rimu. Otac je modernoga

padobrana. Autor je historiografskih i političkih raspravova, kot *Logica nova* i *Ethica christiana*. Kad se je fizički oslabio, uputio se je domom, ali smrt ga je zatekla u Veneciji, 17. januara 1617. ljeta. Njegovo tijelo je prevezeno na otok Prvić u blizini Šibenika, kade danas funkcionira i Memorijalni centar Fausta Vrančića. Uz obljetnicu smrti Fausta Vrančića još je jedan jubilej spominka vridan, dodaje dr. Andrija Handler, jer ljetos je 180. obljetnica postavljanja temelja lančnoga mosta u Budimpešti. Zahvaljuje se gošći i stručnjakinji na izlaganju o hrvatskom velikanu, a zahvaljuje se i Nacionalnoj sveučilišnoj biblioteci u Zagrebu da je maketu posudila s Vrančićevim padobrancem. Izložba Fausta Vrančića do kraja augustuša čeka svoje znatiželjne posjetitelje u Prisiki. Dokle slušamo predavanje, na dvoru dica probuju svoja djela, jednostavni padobrani letu u luftu prez prepreke. U završetku

Direktor, dr. Andrija Handler otvara znanstveno otpodne

toga, u sadržaju i u znanju jako bogatoga dana, dva znanstvenika predstavljaju Šokčevićevu knjigu o povijesti Hrvatov u Ugarskoj, ka je najnoviji pismeni spoj svih Hrvatov na našem tlu.

Tiho

Lukoviška osnovna škola

Osnovna škola u Lukovišću je hrvatska narodnosna škola, što znači da svi polaznici škole pohađaju nastavu hrvatskog jezika i književnosti u pet sati tjedno, uz jedan sat narodopisa tjedno. Školu uglavnom pohađaju djeca četiriju sela, Lukovišća, Potonje, Brlobaša i Novog Sela. Sama institucija održava vrlo dobre partnerske odnose s mjesnim samoupravama navedenih naselja i s Hrvatskim samoupravama u tim naseljima. Škola je u sastavu Obrazovnog okruga Kaposvár i podružnica je područne Osnovne škole Drávamenti sa sjedištem u Csokonyavisonti. Upisuju se u školu i djeca iz Dombola, iz tamošnjeg doma za nezbrinutu djecu, a ima ih nekolicina i iz drugih naselja, Barče, Sigeta...

Na čelu škole je otprije dvije godine Katinka Maróti Mezei, nakon što je u mirovinu otišla dugogodišnja ravnateljica Eleonóra Varga Kecskés. Eleonóra Varga Kecskés je na čelu institucije bila od 2006. do 2020. godine. Katinka se prije četiri godine doselila u Podravinu i svoj dom pronašla u Potonji, a radno mjesto u lukoviškoj školi. Kako kaže, prihvatila se zadatka jer je i sama majka troje djece školske dobi pa joj to daje poticaj i predstavlja obvezu, pa se stoga prihvatila ovog nimalo lakog posla.

Smatra kako je potrebno učiniti sve kako bi se škola razvijala i u ovoj zaostaljoj i siromašnoj regiji, kako bi ova regija „bila više“ i „bolje“. U tome u lukovišku školi važnu ulogu imaju i narodnosni sadržaji te nastava hrvatskog jezika. „Naše srce kuca za hrvatsku narodnost“, rekla mi je mi ravnateljica. Narodni ples se odvija u sklopu programa Umjetničke škole Baranja, a djecu jedan dan

Druga u redu ravnateljica škole Katinka Maróti Mezei

Polaznici škole nastupaju na školskim i svim mjesnim priredbama

tjedno podučava nastavnik Đuro Jerant, koji dolazi iz Pečuha. Škola ostvaruje dobru suradnju s mjesnim vrtićem, ekumenском humanitarnom organizacijom poduzetnicima, a uživa i potporu kako mjesne tako i hrvatske samouprave. Skoro svi mališani koja pohađaju mjesni vrtić upisuju prvi razred u lukoviškoj školi. Školske godine 2021./2022. prvi je razred pohađalo 14 uče-

nika, a osmi 13 učenika. Školu pohađa osamdesetak učenika. Koriste usluge mjesne knjižnice i za školske potrebe, a mjesni dom kulture u funkciji je i školske sportske dvorane, tamo se održavaju sati tjelesnog odgoja.

Ove godine škola obilježava pedeset godina otkada je sagrađena i predana na upotrebu. Bilo je to 1972. godine. Godine 1984. zgrada je proširena s tri nove učionice, a 1987. sa sportskom dvoranom. Posljednja dva desetljeća dobro se promijenio sastav stanovništva u Lukovišću. Broj Hrvata pa tako i hrvatske djece je rapidno opao u odnosu na mađarsko i romsko stanovništvo u naselju. Ali u povijesti škole u posljednjih pedeset godina nastava hrvatskoga jezika i njegovanje hrvatske kulture uvijek su imali značajno mjesto. Tako je i danas.

Uz to nude se kružoci hrvatskog narodnog plesa, narodna glazba, njeguju veze s hrvatskim partnerima, poštuju tradicije i prošlost sela i podravskog kraja. Učenička natjecanja, projekti su u funkciji jačanja hrvatskog identiteta. Troje pedagoga su zaduženi za nastavu hrvatskog jezika, književnosti i narodopisa te za sve hrvatske sadržaje i programe: Ana Popović Biczak, Biserka Brantner Kolarics i Tomislav Bunjevac. *Branka Pavić Blažetin*

Plesna skupina

Mala stranica

Keresturski stolnotenisači

U keresturskoj Osnovnoj školi „Nikola Zrinski“ već desetljećima se trenira stolni tenis. Naime, škola raspolaže svim potrebnim uvjetima: imaju veliku sportsku dvoranu, a u ustanovi radi i učiteljica Marija Bizo koja je nekad bila profesionalna stolnotenisačica. Učiteljica redovito trenira kerestursku djecu koja su zainteresirana za ovaj sport. Keresturski učenici često su postizali zavidne rezultate na državnim i regionalnim natjecanjima, a bili su i pobjednici Učeničke olimpijade. Dana 21. svibnja natjecali su se na Županijskom stolnoteniskom kupu za podmladak na kojem su ostvarili vrlo lijepe rezultate. U kategoriji 11. g. za djevojke prvo mjesto osvojila je Flóra Andrasek, drugo mjesto Nóra Kovács, a treće mjesto Mira Vargovics. U kategoriji 13. g. za djevojke prvo mjesto osvojila je Flóra Andrasek, drugo mjesto Mira Vargovics, a treće mjesto Dorina Czippán i Nóra Kovács, dok su treće mjesto u kategoriji 15. g. za djevojke osvojile Nóra i Noémi Brodarics. U kategoriji 11. g. za dječake treće mjesto osvojio je Ákos Pavlicz, u kategoriji za 13. g. treće mjesto osvojio je Márk Andrasek.

Stolnotenisači keresturske škole

Serdaheski učenici na jezičnom ispitu

Hrvatska osnovna škola „Katarina Zrinski“ djeluje prema narodnosnom programu predmetne nastave hrvatskog jezika. Učenici tijekom školske godine imaju pet sati hrvatskog jezika, a marljiviji do osmog razreda sazriju za polaganje jezičnog ispita. Njihovo poznavanje jezika temelji se na znanju usvojenom u ustanovi, naime u obiteljima se više ne rabi hrvatski jezik. Pet učenika osmog razreda 8. travnja u Gimnaziji „III. Béla“ u Baji iskušalo je svoje znanje na jezičnom ispitu tipa. Za ispit ih je pripremila učiteljica hrvatskog jezika Zorica Prosenjak Matola. Nakon ispita mala ekipa je posjetila i Santovo, rodnu kuću Stipana Blažetina i Marijansko svetište u Vodicama. Učenici Georgina Dobos, Kira Haszon, Oliver Takács i Bence Bokorny uspješno su položili pismeni i usmeni dio ispita, stupnja B1, te Dominik Svělec pismeni dio ispita, stupnja B1.

NADOPUNI STIHOVE

Stanislav Femenić: Maslačak šalje svoju djecu u svijet

Svu svoju djecu

Žut
Poslat će danas
Na dalek

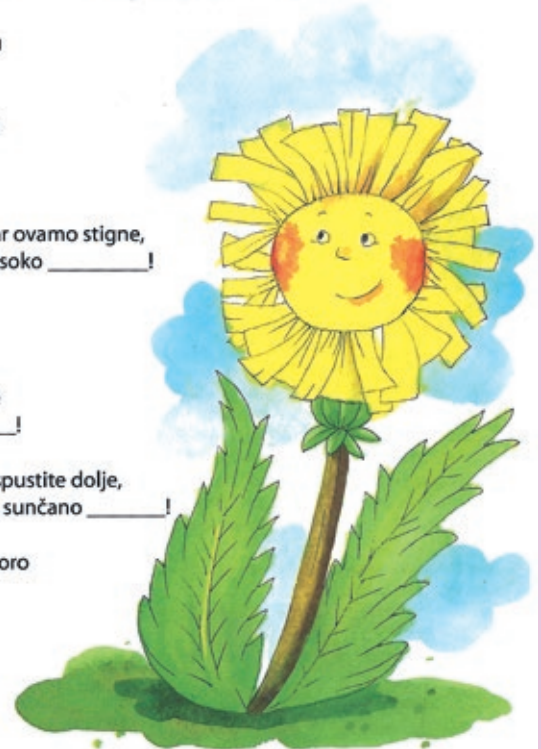
– Kad prvi vjeter ovamo stigne,
Recite da vas visoko _____!

Padobran mali
Svakom ću
Dati,
Neka vas sunce
Na putu _____!

Kada se njime spustite dolje,
Tražite cvjetno, sunčano _____!

Nek vam je uskoro
Šeširić

Letite, djeco –
Sretan vam
Put!

Ilustrirala: Pika Vončina

Izvor: časopis „Naša djeca“

U zagrljaju Mure

Život Hrvata s obje strane rijeke Mure i Drave sredinom prošloga stoljeća bila je tema foto izložbe pod naslovom „U zagrljaju Mure“, čije je otvorenje održano 13. svibnja u serdahelskom Domu kulture. Izložba je ostvarena u sklopu Projekta „Dvije rijeke - jedan cilj II.“, koji provode međimurske i pomurske općine u okviru europskog prekograničnog Programa Interreg i usmjeren je na unapređenje vodenog i rekreativnog turizma uz Muru i Dravu u pograničnom području. Na svečanom otvaranju izložbe načelnica Serdahela Viktória Havasi i predsjednik EGTS-a „Regija Mura“ Josip Grivec naglasili su važnost predstavljanja zajedničkih vrijednosti koje su polazne točke za daljnji razvoj turizma.

Dio izložbe „U zagrljaju Mure“

Izložba „U zagrljaju Mure“ kao dio Projekta „Dvije rijeke – jedan cilj II“ uz razvoj infrastrukture vodenog i rekreativnog turizma predstavlja i one vrijednosti koje mogu služiti kao turistički potencijal regije, naglasila je u svom pozdravnom govoru načelnica Viktória Havasi.

„Uz Muru se na mađarskoj i hrvatskoj strani podjednako nalaze naselja koja su ponosna na zajedničku prošlost, tradiciju i običaje i materinski jezik. Hrvatski jezik, hrvatska kultura i prekrasni prirodni resursi rezultiraju posebnim, zajedničkim presjekom života ljudi uz Muru. Svako naselje ima svoje osobitosti, karakteristike i tradiciju na koju je ponosno, a naša obveza je da ih predstavimo i promoviramo. Izložba „U zagrljaju Mure“, zavičajna kuća, svetomarška čipka, licitari, lončari, domaći proizvodi predstavljaju upravo takve zajedničke vrijednosti na kojima se gradi i turizam“, rekla je načelnica u svom govoru, pridodavši kako je zadaća svih žitelja te vrijednosti predati budućim naraštajima. Predsjednik EGTS-a „Regija Mura“ Josip Grivec naglasio je kako se zajedničkim snagama mogu ostvariti mnogi vrijedni projekti, kao što je i projekt „Dvije rijeke - jedan cilj II“. Rijeka Mura doista ne razdvaja nego spaja, a tijekom višedesetljetne suradnje stvo-

Mladi tamburaši mjesne Hrvatske samouprave

rena su mnoga prijateljstva koja su podloga za daljnju izvrsnu suradnju. Svečano otvaranje izložbe obogaćeno je i kulturnim programom: Jelica Mihović Adam interpretirala je pjesmu „Pomurje“ Stipana Blažetina u kojoj su sabrane mnoge ljepote i vrijednosti toga kraja, a Marija Kanižaj Prosenjak kroz pjesmu „Kajkavska ruža“ predstavila je također jednu vrijednost pomurskoga kraja, djelo pjesnikinje Jolanke Tišler, koja još uvijek stvara na kajkavskom. Svira je tamburaški sastav pomurske mladeži, dok su članice Ženskog pjevačkog zbora „Ružmarin“ iz Kerestura izvele pomurske popevke. Slijedila su predavanja o mogućnostima razvoja turizma. Izvanredni sveučilišni profesor Dr. habil Lóránt Bali održao je predavanje o turističkim potencijalima u Pomurju, a predsjednik Udruge „Mura rafting“ Zoltán Ribarics predstavio je rad udruge i turističke potencijale rijeke Mure, odnosno mogućnosti korištenja postojeće vode za razvoj turizma i turističke ponude. Izložba „U zagrljaju Mure“ nastala je na temelju sakupljačkog rada mjesne Hrvatske samouprave i Hrvatske samouprave XV. okruga, a fotografije su bile raspoređene po raznim temama (stari zanati, narodna nošnja, svatovi, vojnici u

Sudionici otvaranja izložbe

ratu, mlinovi i ispiranje zlata) uz dvojezične potpise. Održane su i interaktivne radionice, sudionici su od članica Udruge „Svetomarška čipka“ mogli naučiti izradu svetomarške čipke, izradu keramičkih posuda od keramičarke Edit Herman, izradu licitarskih medenjaka od Anite Čiček i upoznati vezove Udruge ručnih radova iz Jegerseka. Mogli su kušati i fine domaće sireve, ulja, sjemenke, pekmeze i senfove raznih obiteljskih gospodarstava. Sve su to vrijednosti pomurskoga kraja, a uz njih je ondje i prekrasni prirodni okoliš rijeke Mure, kao i jezera koja su raj za ribolovce, ljubitelje vodenog turizma, biciklizma i drugih oblika aktivnog turizma.

Beta

U spomen

Nakon dugotrajne bolesti, 19. svibnja 2022. u 93. godini života napustio nas je učitelj, profesor, etnograf i član Mađarskog etnografskog društva dr. Ernő Eperjesi (Eperjessy).

Dr. Ernő Eperjesi rođen je 30. kolovoza 1929. u Almamelléku, na salašu Sasrét u obitelji vlastelinskog sluge, a imao je šestero braće i sestara. Nakon školovanja u Novom Sadu i Pečuhu, gdje je završio Visoku učiteljsku školu, svoju karijeru započeo je 1948. u Tilošu u Šomođskoj županiji kao putujući učitelj za djecu na salašima. Osim učiteljskog posla podučavao je i nepismene odrasle. Između 1950. i 1964. vodio je Kulturnu grupu „Legradске gore“. Godine 1964. diplomirao je književnost, povijest i etnografiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta ELTE. Nakon centralizacije malih škola 1964. odselio se u Budimpeštu. Tri godine radio je u Gimnaziji Kölcsey, a između 1967.-1971. bio je suradnik Demokratskog saveza Južnih Slavena. Godine 1971. doktorirao je iz mađarske lingvistike. Između 1972.-1992. godine bio je glavni savjetnik Odjela za narodnosti Ministarstva kulture i prosvjete, a između 1992-1995. suradnik redakcije programa na stranim jezicima Radija Kossuth. Nakon odlaska u mirovinu živio je u Budimpešti.

Sakupljačkim radom počeo se baviti u Tilošu (Őrtilos) 1949. godine, dok je još bogata lokalna pučka tradicija bila živa. Njegov sakupljački rad ispočetka je bio usmjeren na narodne pjesme i blagdane. Svjesniji sakupljački rad započeo je 1953., kada je počeo sakupljati pomoću magnetofona. U vrijeme sakupljanja narodnog glazbenog blaga bio je znatnsveni suradnik Etnološkog zavoda Mađarske akademije znanosti i stručni suradnik Etnografske katedre Sveučilišta ELTE. U suradnji s Nacionalnim kulturnim fondom i Mađarskim etnografskim društvom Etnografski zavod Mađarske akademije znanosti 2009. objavio je njegovu knjigu pod naslovom „Őrtilos mondák és hiedelmek“ (Legende i vjerovanja iz Tiloša), 2010. godine knjigu sakupljenih priča iz Tiloša pod naslovom „Égigérő almafa“ (Jabuka do neba), te 2016. zbirku narodne glazbene građe pod naslovom „Őrtilos dombokon, dombokon“ (Na brežuljcima Tiloša), u čijem uređivanju je surađivao i Imre Olsvay.

Drugo područje Eperjesijevog rada bio je Zselic, gdje je istraživao nestanak svijeta vlastelinskih posjeda. Nakon pola stoljeća istraživanja napisao je veliku monografiju pod naslovom „Puszták népe a Zselicben“ (1900.-1950.) (Narod pustara u Zselicu) koju je objavio 2006., a 2010. objelodanio je i rječnik „Regionális cselédszótár“ (Regionalni rječnik sluga). O narodnostima u Mađarskoj i drugim temama objavio je preko sto publikacija. Od 1963. g. bio je član Mađarskog etnografskog društva. Ime Ernőa Eperjesija sraslo je s Odjelom za narodnosti Društva čiji je tajnik bio više od četvrt stoljeća, te predsjednik između 1980.-2006. Od 1993. nakon Ivána Balasse i Zoltána Ujváryja njegovao je, uređivao i koordinirao narodnosna etnografska izdanja. Tijekom života dobio je niz priznanja, među ostalim Mjesna samouprava Tiloša dodijelila mu je priznanje „Počasni građanin sela“. Dr. Ernő Eperjesi kroz svoj dugogodišnji sakupljački i znanstveni rad budućim naraštajima pa tako i hrvatskoj zajednici ostavio je vrijedno životno djelo.

Posljednji ispraćaj Dr. Ernőa Eperjesija održan je 1. lipnja 2022. u sklopu mise zadušnice na groblju na Legradskoj gori, u Tilošu.

Beta

Unatoč pandemiji KUD „Bunjevačka zlatna grana“ 2021. godine uspio je ostvariti više programa vezanih uz hrvatsku bunjevačku kulturu i tradiciju. KUD je sudjelovao na sljedećim priredbama:

- 18. travnja** Tradicionalna priredba „Ples naroda“
- 26. lipnja** Ivanjdanski festival u Gornjem Sentivanu
- 3. srpnja** Plesačnica u Bačkom Boršotu
- 24. srpnja** Plesačnica održana kao svadbeno iznenađenje
- 14-15 kolovoza** Dužijanca u Baji
- 21. kolovoza** Nastup povodom godišnje skupštine Saveza Hrvata u Mađarskoj
- 2. listopada** Berbena svečanost bačkih Hrvata u Dušniku
- 16. listopada** Susret crkvenih zborova u Aljmašu
- 23. listopada** Nastup povodom 30. godišnjice postojanja orkestra „Bačka“
- 24. studenog** Svečano otkrivanje spomenika Ivana Antunovića u Baji
- 12. prosinca** Adventska sveta misa

U nizu ovih programa istaknutu važnost ima nova koreografija bunjevačko-hrvatskih plesova koju smo uvježbali od 3. do 5. rujna uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

XIV. Hrvatski državni malonogometni kup

Kup je osvojila momčad Bačko-kiškunske županije iz Bačina

U suorganizaciji Odbora za mladež i sport Hrvatske državne samouprave te Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ u subotu 23. travnja u Hrvatskoj školi Miroslava Krleže u Pečuhu priređen je XIV. Hrvatski državni malonogometni kup. Malonogometni turnir koji je svojevremeno pokrenut u Mišljenju posljednjih nekoliko godina održava se u Hrvatskoj školi u Pečuhu na novoizgrađenom igralištu s umjetnim travnjakom. Od samih početaka turnir nastoji okupiti malonogometne momčadi naših hrvatskih regija, odnosno županija koje se pozivaju u suradnji sa županijskim hrvatskim samoupravama. Neskriveni je cilj da se momčadi raznih regija u okviru sportskog nadmetanja bolje upoznaju, druže i povezuju, a da se pri tome što više čuje i njeguje materinska, hrvatska riječ.

Momčadi postrojene na otvorenju turnira

Od 7 tradicionalno pozvanih ove godine pozivu se odazvalo 6 momčadi iz pet županija i glavnoga grada, koje su ždrijebom svrstane u dvije skupine. U prvoj su igrale momčadi Zalske županije, Budimpešte i Željezne županije (Petrovo Selo), a u drugoj Bačko-kiškunske županije (Bačin), Baranjske županije i Šomođske županije. Već po običaju neke su došle kao županijske reprezentacije, a neke kao naselja koja predstavljaju svoju županiju. Susrete je sudio dugogodišnji sudac državnog hrvatskog malonogometnog turnira Stjepan Golubić.

U vrlo izjednačenoj prvoj skupini ostvarene su minimalne pobjede, nakon čega je prvo mjesto s dvije pobjede osvojila ekipa Zalske županije, izborivši finale. Druga je bila ekipa Željezne županije s jednom pobjedom i jednim porazom, a treća Budimpešta s dva minimalna poraza. U drugoj skupini dvije izjednačene ekipe Baranjske i Bačko-kiškunske županije odigrale se neodlučeno 3-3, a finale je izborila ekipa Bačko-kiškunske županije zahvaljujući visokoj pobjedi od 4-0 protiv ekipe Šomođske županije i boljoj gol-razlici. Ekipa Baranjske županije s minimalnom pobjedom protiv ekipe Željezne županije (momčadi iz Petrovog Sela) od 1-0 osvojila je brončanu medalju, dok je ekipa Bačko-kiškunske županije, koju je predstavljala momčad Bačina, pobjedom od 2-0 protiv Zalske županije osvojila ovogodišnji Državni hrvatski kup.

Rezultati prve skupine: Zalska ž.-Budimpešta 3-2, Zalska ž.-Željezna ž. 1-0 i Budimpešta-Željezna ž. 1-2. Poredak: 1. Zalska ž. 6 bodova, 2. Željezna ž. 3, treća Budimpešta 0. Rezultati druge skupine: Baranjska ž.-Bačko-kiškunska ž. 3-3, Baranjska ž.-Šomođska ž. 3-1 i Bačko-kiškunska ž.-Šomođska ž. 4-0. Poredak: 1. Bačko-kiškunska ž. 6 bodova (7-3), 2. Baranja 6 bodova(6-4), 3. Šomođska ž. 0. Trećeplasirane momčadi igrale su za peto mjesto: Budimpešta-Šomođska ž. 1-0, drugoplasirane za treće mjesto: Baranja-Željezna ž. 1-0, a prvoplasirane za prvo mjesto: Bačko-kiškunska ž.-Zalska ž. 2-0. Konačni poredak: 1. Bačko-kiškunska ž., 2. Zalska ž. 3. Baranjska ž., 4. Željezna ž, 5. Budimpešta i 6. Šomođska ž.

U okviru svečanog proglašenja rezultata svi sudionici nagrađeni su loptama i sponenicama, a najbolji su dobili pehare i medalje koje su im uručili ravnatelj Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ Krištof Petrinović, predsjednik Odbora za mladež i sport HDS-a Milan Kovač, parlamentarni glasnogovornik Hrvata Jozo Solga i predsjednik HDS-a Ivan Guban. Za najboljeg vratara proglašen je Árpád Goczó (Šomođska ž.), za najboljeg strijelca Martin Monori, a za najboljeg igrača Ferenc Gubányi (obojska iz Bačko-kiškunske ž.).

Neke od momčadi cjelodnevno druženje nastavile su tijekom večeri na Državnoj hrvatskoj kobasijadi. S.B.